

GIJSEN, Marnix, pseudoniem van Jan-Albert Goris, letterkundige, diplomaat (Antwerpen 20 oktober 1899).

Studeerde aan de handelsafdeling van het Sint-Ignatiuscollege in zijn geboortestad, waar hij in 1916 wegens zijn strijdend flamingantisme werd geschorst. Tijdens de volgende jaren leerde hij zich zelf Latijn en Grieks en publiceerde zijn eerste gedichten in Vlaamsch Leven. Zijn schuilnaam X

Gijsen is de naam van zijn moeder, voorafgegaan door die van de anti-klerikale Marnix van Sint-Aldegonde. Gijsen behoorde tot de redactie van het studententijdschrift *De Storm* (1919); hij kreeg een betrekking bij de Standaard-Uitgeverij en werkte mee aan *Ons Vaderland*, *De Standaard* en *Ons Volk ontwaakt* (1919-'21). In de literatuur maakte hij naam door zijn bijdragen in *Ruimte* en *Vlaamsche Arbeid*, vooral ook door zijn gedicht *Loflitanie van den H. Franciscus van Assisië* (1920), waarin hij bad „Geef aan ons allen en geef aan mij, een vaderland om te beminnen”, en door zijn monografie *Karel van de Woestijne* (1920), waarin hij afrekende met het estheticisme van Van de Woestijne en zijn tijdgenoten.

Gijsen werd secretaris van A. van de Perre (1921), deed zijn militaire dienst (1922) en kwam daarna op de redactie van *Het Vlaamsche Land* (1923-'24). Terzelfdertijd studeerde hij geschiedenis te Leuven, waar hij doctoreerde op een proefschrift, getiteld *Etudes sur les colonies marchandes méridionales à Anvers* (1925). Datzelfde jaar verscheen zijn verzenbundel *Het Huis* en verbleef hij enige tijd aan de universiteiten van Freiburg, Parijs en Londen. In 1926 vertrok hij naar Amerika, waar hij te Seattle economie en sociologie studeerde en hem een leeropdracht werd aangeboden. Hij verkoos naar België terug te keren om in Leuven docent te worden in de economische geschiedenis (1928-'29). Over Amerika en zijn ervaringen in dat land schreef hij *Ontdek Amerika* (1928).

Voor de Vlaamse t.v. legde Gijsen op 11 december 1959 de verklaring af: „Ik heb het flamingantisme gekend als jonge man en ik zal altijd flamingant blijven. Maar ik ben wel gekant tegen het nationaal fanatisme en de kleine kanten van het romantisch flamingantisme”. Dat zette Gijsen ertoe aan in 1927 in het studententijdschrift *Ons Leven* een ophefmakend artikel te publiceren waarin hij de Vlamingen aanpreeste rijk te worden om hun rechten te kunnen veroveren met economische middelen. Fr. van Cauwelaert, burgemeester van Antwerpen, benoemde Gijsen tot zijn kabinetschef (1928), een functie die hij waarnam tot Van Cauwelaert in 1932 door C. Huysmans opgevolgd werd. Huysmans stelde Gijsen voor ook zijn kabinetschef te blijven, maar omdat Gijsen dat minder passend vond, werd hij benoemd tot Directeur van Schone Kunsten te Antwerpen. Na enkele maanden riep Van Cauwelaert, tot minister benoemd, hem naar Brussel om zijn privé-secretaris te worden. Van 1934 tot 1939 was Gijsen kabinetschef bij minister Ph. van Isacker. Ondertussen was hij redacteur van *Dietsche Warande* en Belfort geworden en publiceerde hij in verschillende bladen en tijdschriften, vooral in *De Standaard*, waar hij tien jaar lang een gevreesde poëziechroniek verzorgde. Als Commissaris-Generaal voor het toerisme, sinds 1939, verbleef Gijsen toevallig in New York, toen in 1940 de oorlog uitbrak. Hij werd er directeur van de Belgian Information Service en gaf er *News from Belgium* uit. Na de oorlog zou hij tot zijn pensionering als Gevolmachtigd Minister voor de Informatie in Amerika blijven en voor onze nationale omroep het veel beluisterde wekelijkse radiopraatje *De Stem uit Amerika* houden. Intussen gaf hij aan de New York University twee jaar college over de economische en technische aspecten van de Benelux-landen.

Tussen *Odysseus achterna* (1930), een werk over Griekenland, en *Over het Vlaamsche Genie* (1946) had Gijsen een twintigtal boeken over letterkunde, schilderkunst en geschiedenis geschreven. Bijzondere aandacht verdient *Ons volkskarakter, een poging tot inzicht* (1932), waarin de eigenschappen van Vlamingen, Brabanders en Limburgers vergeleken worden. In 1947 verraste Gijsen zijn lezers met *Joachim van Babylon*, de eerste van een lange reeks romans en verhalen, die hem als een groot kunstenaar deden kennen en waaruit bleek dat hij de katholieke geloofsovertuiging uit zijn jeugd had verzaakt. Belangrijke werken uit die laatste periode zijn *Klaaglied om Agnes* (1950), *Er gebeurt nooit iets* (1956 - Driejaarlijkse Staatsprijs voor het Scheppend Proza), *Lucinda en de lotoseter* (1959), *Allengs, gelijk de spin* (1962), *The house by the leaning tree* (gedichten, 1963), *Zelfportret, gevleid natuurlijk* (autobiografie, 1965) en *De parel der diplomatie* (een divertimento, 1966). Gijsen maakt deel uit van de redactieraad van het *Nieuw Vlaams Tijdschrift* (1945), is lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1953) en was in 1970 kandidaat voor de gemeenteverkiezingen op de lijst van de Rode Leeuwen te Sint-Gillis (Brussel).

LITERATUUR: A. van Duinkerken, *Marnix Gijsen*, in *Dietsche Warande en Belfort* (1956, p. 323-341); - R. Goris en J. Greshoff, *Marnix Gijsen* (1955); - M. Roelants, *Marnix Gijsen* (1958); - J. Kerkhofs e.a., *De Kerk in Vlaanderen* (1962, p. 510-563); - J. Florquin, *Marnix Gijsen*, in *Ten Huize van...*, I (1962, p. 69-90); - G. Verbeek, *Marnix Gijsen* (1966); - J. De Ceulaer, *Dat zei Claes, dit zegt Claus* (1969, p. 33-41).

ANDRE DEMEDTS

GIJSEN, Niekant (ook Niekrecht), advoocaat, inge-